

Visio

Rehabilitation of older
people with sight loss
in the Netherlands

Peter Verstraten

Older people with sight loss

- 79% of all blind and partially sighted people in the Netherlands is over age 65
- 85% of all blind and partially sighted people in the Netherlands is over age 50
- The chance of developing sight loss increases dramatically from age 75

Royal Dutch Visio is a centre of expertise for blind and partially sighted people of all ages, including those with additional disabilities.

Visio offers services for care, education, rehabilitation, living and working.

Four domains

**Domain
Rehabilitation
& Advice**

**Domain
Education**

**Domain
Residential &
Day Care**

Domain KEI

- Academy: organizes learning (training courses, workshops, conferences)
- International: supports colleague organisations in foreign countries (mainly those with less financial means)
- Development & Innovation: develops, registers, enriches, spreads and implements knowledge
- Research: management and coordination of research programme

The Netherland (rounded figures)

▪ Number of residents in NL	17.000.000
▪ Number of people with a visual impairment	320.000
▪ Number of yearly Visio clients for rehabilitation	24.000
▪ Number of Visio employees	3.200
▪ FTE's	2.000

Visio (Primary) Domains and Locations

- Rehabilitation & Advice
24.000 clients
- Residential & Day Care
1.000 clients
- Education
2.000 clients
($\frac{1}{4}$ Visio Schools; $\frac{3}{4}$ Itinerant Teaching)

Visio (Primary) Domains and Locations

- Rehabilitation & Advice
24.000 clients
- 17 Regional Centres

Professionals (12-15 pers.) at regional centres for rehabilitation of older clients

Clinical Physicist (specialised in the visual system; sometimes also audiologist)

Low vision specialists: Optometrists / Orthoptist

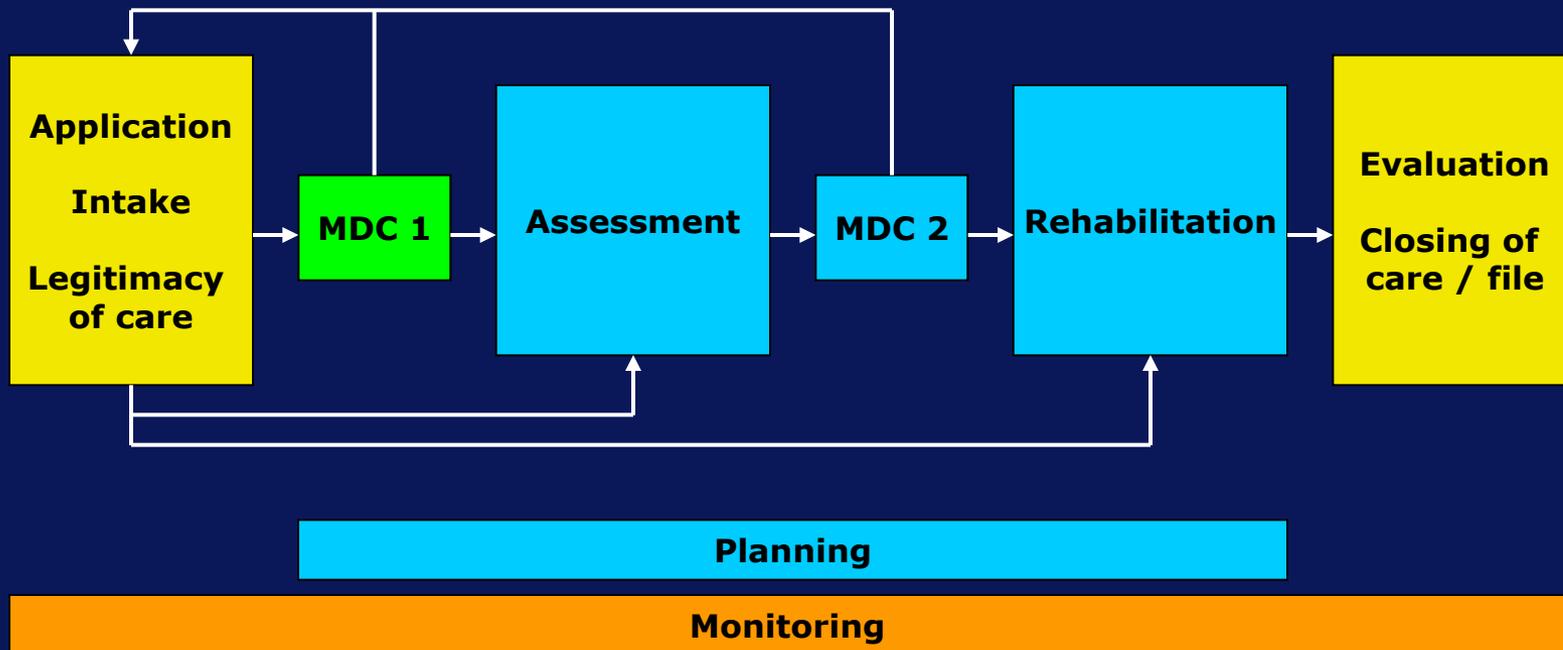
Clinical psychologists / Neuropsychologists /
Social workers

Occupational therapists / Mobility instructors /
Computer instructors / Job coaches

Officers Information & Advice

- Interpretation of the WHO criteria by the Dutch Ophthalmologic Society
- From 01-01-2015 own contribution of € 350,- (general health costs, not specifically for VI services) – otherwise no costs

Rehabilitation model

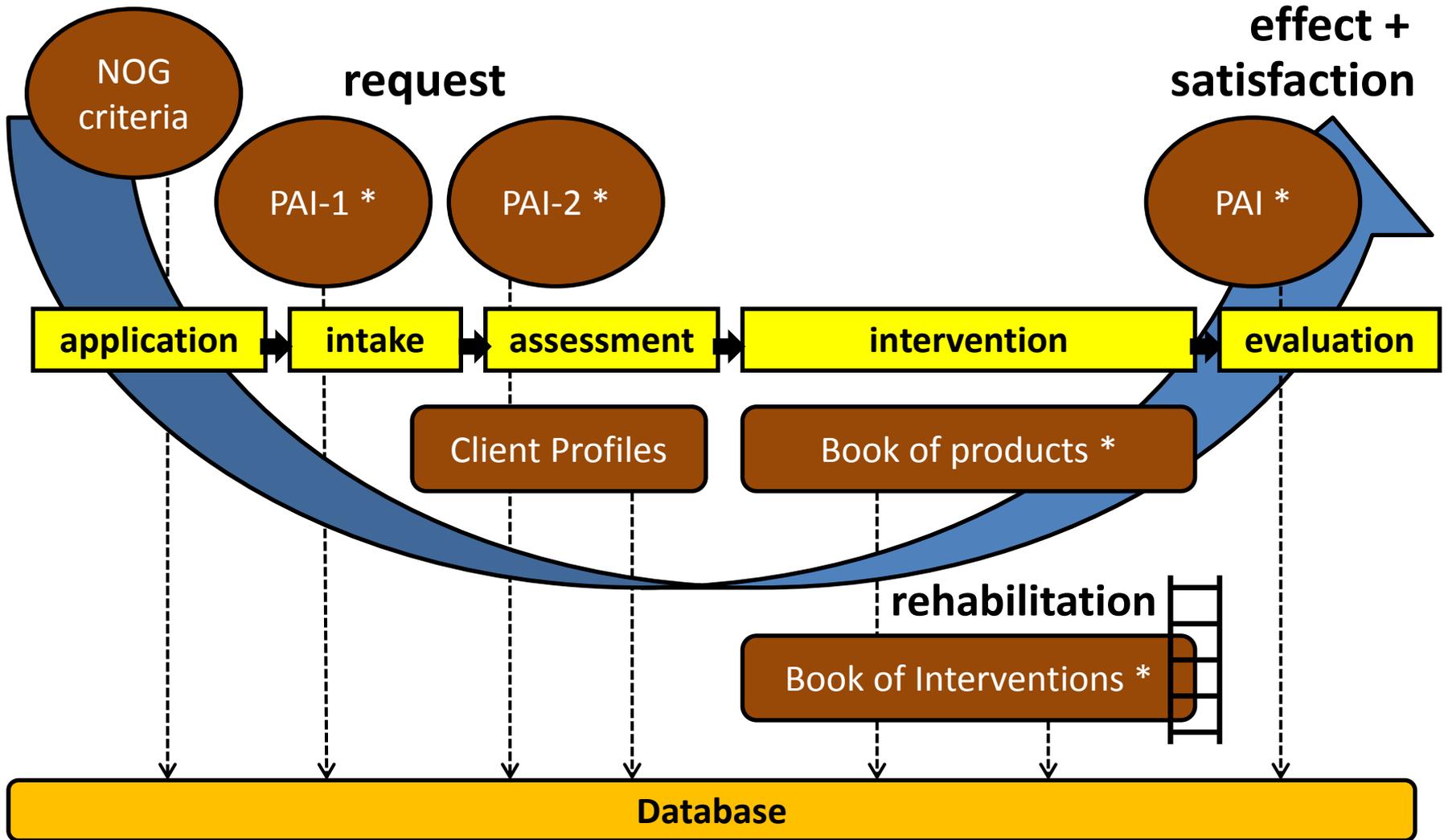

- **Yellow** = Client Services
- **Blue** = Rehabilitation & Advice
- **Green** = Client Services + Rehabilitation & Advice
- **Orange** = Controlroom

Basic starting points of rehabilitation model

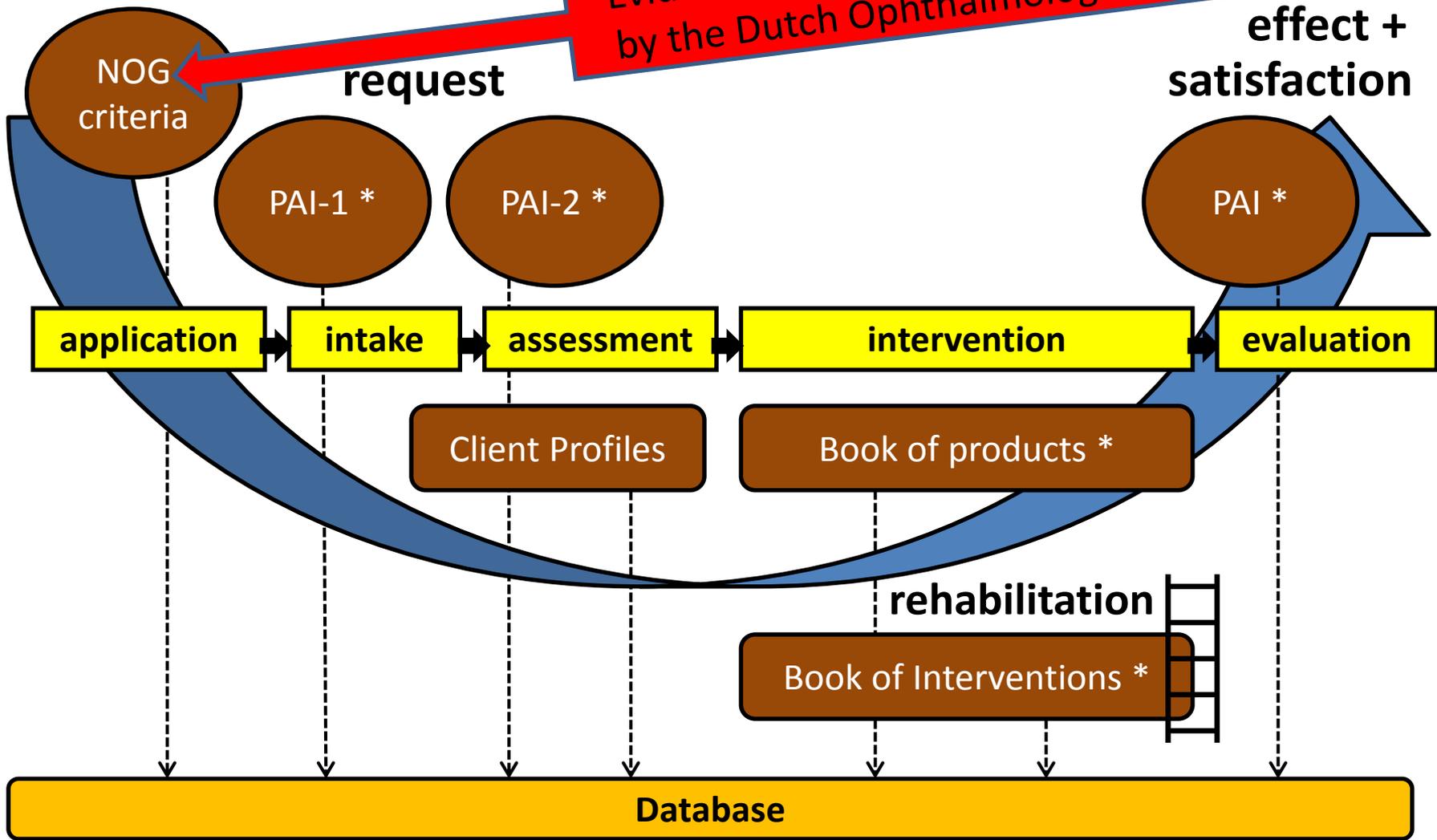

- Centralised and standardised procedure for application, intake and gathering information
- Coordination of rehabilitation
- Standardisation of assessment and rehabilitation programmes (if possible)
- Multidisciplinary approach with standardised consultation and evaluation time
- Classification according to ICF model and rehabilitation aimed at participation
- Centralised planning

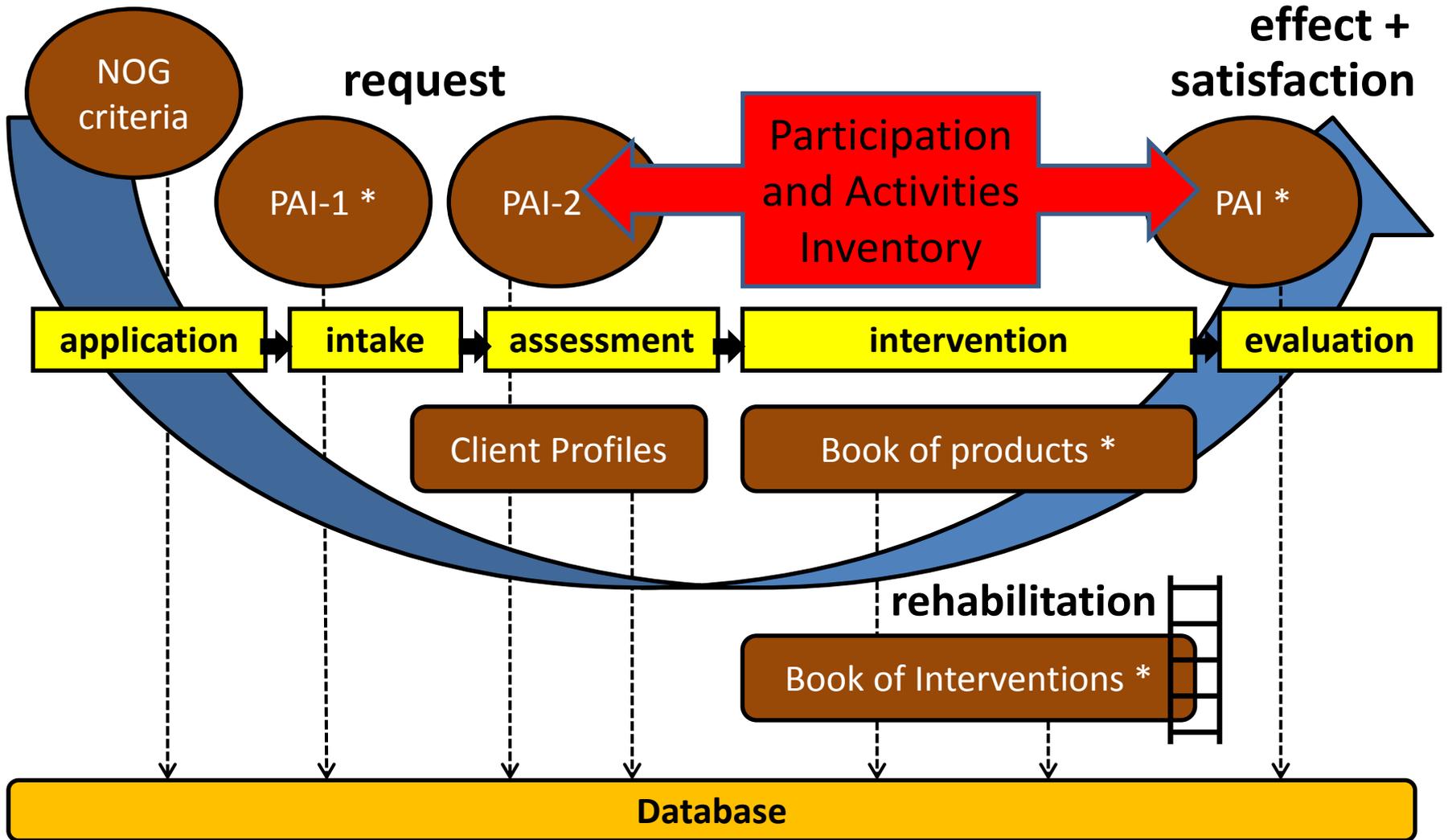

* = based on ICF

Evidence based guidelines for referral
by the Dutch Ophthalmologic Society

* = based on ICF

* = based on ICF

Windows Internet Explorer browser window showing the Visio website. The address bar displays <http://methodenboek.visio.org/Paginas/algemeen.aspx>. The page title is "Pagina's - algemeen".

The website content includes:

- SharePoint** navigation bar with "Nieuwsfeed" and "Sites" links.
- Methodenboek** section header.
- Deel je kennis!** main heading with a sub-heading "Welkom bij het Methodenboek." and a paragraph: "Hier kun je met collega's kennis delen over methodieken, methodes, e.d. Op eenvoudige wijze kun je een selectie maken met behulp van het zoekveld en de filters in de linkerbalk."
- Soek pagina's met** search bar with the text "Zoeken in Methodenboek".
- Zoeken met filter** section with checkboxes for "Visio Domein" (Revalidatie & Advies, Wonen & Dagbesteding, Onderwijs) and "ICF Activiteit" (Leren en toepassen van kennis, Algemene taken en eisen, Communicatie, Mobiliteit, Zelfverzorging, Huishouden, Tussenmenselijke interacties..., Belangrijke levensgebieden, Maatschappelijk, sociaal en b...).
- Diagnostiek** section with checkboxes for "Functie-onderzoeken" and "Overige onderzoeken".
- Leeftijdscategorie** section with checkboxes for "Kind (0-6 jr.)", "Jeugd (7-21 jr.)", "Volwassenen (22-49 jr.)", and "Ouderen (50+)".
- Nieuws** section with a sub-heading "Hoe zoek je in het methodenboek" and a paragraph: "Waarom een methodenboek? Het methodenboek borgt de methodieken, methoden, middelen en activiteiten die binnen de domeinen R&A, W&D en Onderwijs Lees meer".
- Laatste reacties** section with a sub-heading "Post ook een bericht" and a paragraph: "zoeken in het methodenboek". It lists reactions from Renske Kooistra and Carmen Kemink.
- Direct naar** section with links: "Direct naar de handleiding (in beeld)", "Hoe zoek je in het methodenboek?", "Aan de slag met ICF via e-learning", and "Effectladder".

The bottom of the browser window shows the Windows taskbar with the Start button and several open applications: "Visio AppPortal", "Pagina's - algemeen - ...", "Postvak IN - Postvak ...", "Tempus project", and "Rehabilitation older V...". The system clock shows 9:04 on 27-11-2014.

Digital Book of Interventions

Windows Internet Explorer browser window showing the Visio website. The address bar displays <http://methodenboek.visio.org/Paginas/algemeen.aspx>. The page title is "Pagina's - algemeen".

The website content includes:

- SharePoint** navigation bar with "Nieuwsfeed" and "Sites" options.
- Methodenboek** header with a search link "terug naar zoekresultaten" and a "pagina printen" icon.
- Visio** logo and navigation links.
- Zoek pagina's met** search bar with the text "Zoeken in Methodenboek".
- Zoeken met filter** section with filters for "Visio Domein" (Revalidatie & Advies, Wonen & Dagbesteding, Onderwijs), "ICF Activiteit" (Leren en toepassen van kennis, Algemene taken en eisen, Communicatie, Mobiliteit, Zelfverzorging, Huishouden, Tussenmenselijke interacties..., Belangrijke levensgebieden, Maatschappelijk, sociaal en b...), "Diagnostiek" (Functie-onderzoeken, Overige onderzoeken), and "Leeftijdscategorie" (Kind (0-6 jr.), Jeugd (7-21 jr.), Volwassenen (22-49), Ouderen (50+)).
- Deel je kennis!** section with the text: "Welkom bij het Methodenboek. Hier kun je met collega's kennis delen over methodieken, methodes, e.d. Op eenvoudige wijze kun je een selectie maken met behulp van het zoekveld en de filters in de linkerbalk." Below this text are three images: a child with sunglasses, an elderly man with a prosthetic hand using a computer, and a woman talking to a man.
- Laatste reacties** section with the text: "Post ook een bericht zoeken in het methodenboek". It lists two reactions: "Renske Kooistra: Het ICF platform heeft het methodenboek bekeken. Het valt ons op dat het een verzameling van methoden is, die o.a. in de domeinen van ICF ..." and "Carmen Kemink: Dag Renske, bedankt voor je aanvullingen. Je opmerkingen zijn terecht. Het methodenboek is een eerste begin om de veelheid aan kennis binnen ...".
- Direct naar** section with links: "Direct naar de handleiding (in beeld)", "Hoe zoek je in het methodenboek?", "Aan de slag met ICF via e-learning", and "Effectladder".
- Nieuw** section with the title "Hoe zoek je in het methodenboek" and the text: "Waarom een methodenboek? Het methodenboek borgt de methodieken, methoden, middelen en activiteiten die binnen de domeinen R&A, W&D en Onderwijs Lees meer".
- Site MW informatiebron voor methodisch werken** section with the text: "Site MW informatiebron voor methodisch werken".

Two red arrows point from the left side of the page to the search bar and the "Leeftijdscategorie" filter section.

The Windows taskbar at the bottom shows the Start button, taskbar icons for Internet Explorer, Visio AppPortal, and several open browser windows (Pagina's - algemeen, Postvak IN - Postvak..., Tempus project, Rehabilitation older V...), and the system tray showing the date and time (9:04 27-11-2014).

Interventions for older clients

Windows Internet Explorer browser window showing a SharePoint page titled "Pagina's - zoekresultaten". The page displays a list of search results for interventions for older clients.

SharePoint | Nieuwsfeed | Sites | Peter Verstraten | VOLGEN

- Revalidatie & Advies
- ICF Activiteit
  - Leren en toepassen van kennis
  - Algemene taken en eisen
  - Communicatie
  - Mobiliteit
  - Zelfverzorging
  - Huishouden
  - Tussenmenselijke interacties...
  - Belangrijke levensgebieden
  - Maatschappelijk, sociaal en b...
- Diagnostiek
  - Functie-onderzoeken
  - Overige onderzoeken
- Leefijdscategorie
  - Ouderen (50+)
- Bijzondere doelgroep
  - Slechtziend
  - Blind
  - VVB/EMB
  - VAB
  - NAH/CVI
- Methodiek onderdeel
  - Methodiek
  - Methode
  - Middel
  - Activiteit

Verplaatsen van de cliënt met een ...

ABB methode - analyseren beoordelen beslissen | Toegevoegd Sun Jun 15 2014
Een totale training oriëntatie en mobiliteit richt zich op het zich veilig en verantwoord verplaatsen. Een methode die voor het oversteken ...

Algemeen verlichtingsadvies thuis | Toegevoegd Sun Jun 15 2014
Verlichting- en inrichtingsonderzoek en advies is bestemd voor cliënten met een visuele beperking die – als gevolg van die beperking - ...

Amslertest kaart | Toegevoegd Sun Jun 15 2014
Naast een verminderd gezichtsscherpte kan een cliënt ook last krijgen van een beeldvertekening, metamorfosie genoemd. De beeldvertekening kan ...

Angst en schaamte protocol in mobiliteitssituaties | Toegevoegd Sun Jun 15 2014
Deze methode wordt ingezet bij cliënten die op latere leeftijd slechtziend zijn geworden en die is hinder ondervinden van schaamte- en ...

Auto-mobiliteit | Toegevoegd Tue Apr 29 2014
Deze methodiek is van toepassing bij een hulpvraag naar zelfstandige mobiliteit. Gemotoriseerd verkeer met eventueel een hulpmiddel of na ...

Avondmobiliteit en Nachtzichtbrilprotocol | Toegevoegd Sun Jun 15 2014
De Training Avondmobiliteit richt zich op het zich veilig en verantwoord 's avonds verplaatsen. De visueel beperkte cliënt met nachtblindheid ...

Basislichtlab | Toegevoegd Sun Jun 15 2014
Verlichtingsonderzoek en advies zijn bestemd voor cliënten met een visuele beperking problemen en/of risico's ervaren met de verlichting in hun ...

Basisvaardigheden computergebruik in prive en of werkomgeving | Toegevoegd Tue Jun 24 2014
De cliënt kent de basisvaardigheden in computergebruik met de door hem/haar gebruikte toegankelijkheidssoftware en hulpmiddelen. Deze methode ...

Begeleiden gebruik hulpmiddelen in het openbaar | Toegevoegd Sun Jun 15 2014
De slechtziende of blinde cliënten zijn bekend gemaakt met hulpmiddelen en kunnen deze zelfstandig inzetten en toepassen in het openbare leven. ...

Bijzondere testen Thibaudet Cambridge Crowding Cards | Toegevoegd Sun Jun 15 2014
Thibaudet test: Deze test wordt alleen ingezet wanneer er bij een cliënt een vermoeden van simulatie, aggraviatie of conversie is. The ...

Start | Visio AppPortal | Pagina's - zoekres... | Postvak IN - Postvak ... | Tempus project | Rehabilitation older V... | 9:09 27-11-2014

1. The default visually impaired client is an older person
2. Check / adapt all rehabilitation services to ageing clients with VI

Needs of older visually impaired clients tend to be:

- Less extensive
- More focussed
- Objectives more near to daily practice
- More oriented to concrete goals than to (more general) problem solving skills

This means

A clear focus on individual rehabilitation needs

No standard programmes for older visually impaired clients

Instead of just using stereotyped modifications, such as shorter sessions or a slower pace, make sure to assess each older client individually

Checklist for Educators

(Adapted from Andrea Nevins)

- Did you assess your client's needs to determine the learning objective(s)?
- Does your educational design reflect "need to know" rather than "nice to know" material?
- Have you adapted your materials and approach in addition to the visual impairment to address memory, hearing changes, information processing changes and external factors that influence the older learner's ability to learn?
- Is your design problem-centred rather than subject centred?
- Does your design allow for and expect your client to take an active role in his/her own learning?
- Have you addressed all three domains of learning (cognitive, affective and practical) as they apply to your topic?

Checklist for Educators

(Adapted from Andrea Nevins)

- Does your design employ a variety of educational techniques?
- Are your materials at an adequate reading level?
- Have you made it easier for learners to learn by providing take-home material that summarises your learning points?
- Are all your visuals visible or otherwise accessible for your visually impaired client?
- Have you considered how to make the learning climate informal, respectful and collaborative?
- Have you considered the need to involve family / informal caregivers in the learning process?
- Have you made learning fun?

Where and how services are offered

- Services are offered at the regional centres but also in the home situation
- Services are offered individually but also in group sessions

- Cooperation with other care providers is a challenge, however necessary. We need to be part of a care chain.
- We offer advice with regard to low vision (and other) aids. We have no commercial interest, however cooperate with suppliers of LVA's

Cooperation with target group

- In scientific programmes (InSight + Visual Programme Board) we cooperate with the Dutch Eye Association (umbrella of interest groups)
- In Visio's Scientific Advisory Board we cooperate with Visio's Client Council
- In 2015 the Client Council will also be involved in our innovation projects

VI colleagues

- In rehabilitation we have a few VI professional colleagues (but still too few)
- We try to involve more VI people because of their experience

Recommendations EBU on rehabilitation of older people with sight loss

- Older people with sight loss need to be included in the making of 'their' rehabilitation model and what it means to them, as traditional rehabilitation models are created by younger people for young people.
- How?
- What?   } rehabilitation offered?
- Where?

Recommendations EBU on rehabilitation of older people with sight loss

- Marketing and awareness in society and amongst professionals and ophthalmologists as main referrers
- Because of comorbidity, rehabilitation services should be part of a care chain of service provisions
- Partner and family should be involved in rehabilitation
- Peer support is considered to be highly relevant
- Intergenerational services have proven to be useful
- Volunteers and informal care givers have an added value
- Tele-rehab and welfare technology will become more and more important
- Staff training and background in working with older people is needed
- Professionals should be aware of the risk of over-emphasis on formal assessments

How

Recommendations EBU on rehabilitation of older people with sight loss

- There needs to be a clear focus on daily practice
- With concrete goals based on individual requests/priorities
- Memory training
- Physical exercise, to improve strength and balance
- Low vision assessment and training
- Use of technology
- Dealing with loss at old age

What

Recommendations EBU on rehabilitation of older people with sight loss

- The starting point is that rehabilitation services should be offered on a centre basis, allowing for interdisciplinary working regarding comorbidity and enabling group activity. However accessibility, transport and dependency are issues to be taken care of.
- Home based follow-up is sometimes necessary. Informal and social contacts are often needed.

Where

**International
good practices**

Visio

SensAge: knowledge base

<http://www.sensage.eu/knowledge-base>

EBU-project VISAL

<http://www.visal-project.eu>

EBU-project INTERGEN

<http://www.intergenerations.eu>

Cooperation works!

Visio

